

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Lakiehdotuksessa sivutuotteita koskeva sääntely erotettaisiin uudeksi 5 a §:ksi ja vastaavasti jätteeksi luokittelun päättymistä koskeva sääntely omaksi pykäläkseen 5 b §. Ehdotus on kannatettava, koska se on omiaan selkiyttämään jätedirektiivin 5 ja 6 artiklan kansallista toimeenpanoa. Sivutuotteeksi luokittelun kriteerit ovat säilyneet ennallaan eikä sivutuotteita koskevaa sääntelyä jätelaissa ehdoteta muutettavaksi asiasisällöllisesti. Sen sijaan ehdote-tussa uudessa jätelain 5 b §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään, että jäte, joka on kierrätetty tai muuten hyödynnetty, ei ole enää jätettä, jos sitä ”on määrä käyttää erityisiin tarkoi-tuksiin”. Kyseessä on kaksitahoinen lievennys aiempaan muotoiluun, joka edellytti olemassa olevaa ja ”yleistä” käyttötarkoitusta. Hyväksymällä jatkossa myös suunnitteilla oleva käyttö ja ”erityinen” käyttötarkoitus tuettaisiin innovaatioita ja edistettäisiin materiaalien uusien käyttötarkoitusten syntymistä. Ehdotuksella toimeenpantaisiin jätedirektiivin 6 artiklan 1 kohdan muutos, joka tähtää kiertotalouden edistämiseen. Sekä ”erityisen tarkoituksen” että ”määrä käyttää” -kriteerin täytyminen jää esityksessä kuitenkin avoimeksi. Määritelmiä tulee lainkohdan perusteluissa avata, erityisesti koska jätteeksi luokittelun päättymisestä ta-pauskohtaisesti on tarkoitus jatkossa (5 b § 3 mom) päättää ympäristöluvassa. Jäteluonteen päättymisen perusedellytysten lieventäminen ei saa vaarantaa tulkintakäytäntöjen yhdenmukaisuutta tai tasapuolisuutta eikä lisätä kiertotalouden innovaatioiden kautta saatavista uusista materiaaleista aiheutuvia riskejä terveydelle tai ympäristölle.

Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, että tapauskohtainen jätteeksi luokittelun päättymisen tulee säätää vain valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvaksi. Valtion lupaviranomaisella on paremmat edellytykset varmistaa erityisosaamista vaativaan tehtävään riittävät resurssit kuin kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilla. Toimivallan rajauksella saavutetaan myös suurempi alueellinen yhtenäisyys ja parempi ennustettavuus, kun yksittäistä-pauksissa päätökset tehdään poliittisesta ohjauksesta ja paikallisista intresseistä riippumattomassa asiantuntijaviranomaisessa.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

-

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

-

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

11. Luku

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää tarpeellisena, että ulkomaisten toimijoiden rekisteröinti (vastavuoroinen tunnustaminen, 96 a §) keskitetään valtakunnallisesti yhdelle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Näin voidaan varmistaa, että ulkomaisten kuljettajien osalta toimitaan tasapuolisesti sekä yhteneväisesti ja tieto kaikista hyväksytyistä ulkomaisista kuljettajista kulkee saman päätöksentekijän kautta. Keskitämisellä voidaan resurssitehokkaasti varmistaa mm. tehtävän edellyttämä riittävä asiantuntemus ja kielitaito.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ei sen sijaan pidä kannatettavana lakiehdotusta, jonka mukaan kaikkien jätehuoltorekisteröintien osalta päätöksenteko keskitettäisiin valtakunnallisesti (94 §). Mikäli hakemus- ja päätöksentekomenettelyä muutetaan esitetyllä tavalla kokonaan sähköiseksi ja siihen tehdään 95 § 1 mom. kohdissa 4 – 7 esitetyt muutokset, ei keskitämiselle ole tarvetta, sillä silloin poistuvat ne seikat, jotka ovat aiheuttaneet eroja eri ELY-keskuksissa tehtyjen päätösten välillä (mm. vakuuden vaatiminen). Lainsäädännön muutoksilla tulee varmistaa yhteneväinen käytäntö valtakunnallisesti.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimialueella on jo useita vuosia harjoitettu säännöllistä jätekuljettajien valvontaa yhteistyössä poliisin kanssa. Ratsioissa on tavoitettu lukuisia kuljettajia, jotka eivät ole kuuluneet jätehuoltorekisteriin. Kuljettajille on tällöin annettu joko kehoitus hakemuksen tekemiseen, tai mikäli rekisteröintivelvollisuudesta on jäänyt epäselvyyttä, asiaa koskeva selvityspyyntö. Myöhemmin rekisteröintitarpeen harkinnassa on voitu hyödyntää paikallistuntemusta sekä välittömiä kenttähavaintoja ja niiden dokumentaatiota. Varsinais-Suomen ELY-keskus katsookin, että niin päätöksenteko kuin valvontakin on sujuvampaa ja tuloksekkaampaa, kun sama viranhaltija hoitaa molemmat tehtävät. Kenttätyöskentelyn ja hallintomenettelyjen välinen yhteys on syytä säilyttää mahdollisimman suorana.

Maantievalvonnan vaikutus on myös laajakantoista, eli tieto valvonnasta ja sitä myötä jätehuoltorekisteristä leviää jätteenkuljettajien keskuudessa. Tämä on havaittu käytännössä siten, että kenttävalvontapäivien jälkeen ELY-keskukseen tulee usein yhteydenottoja rekisteröimättömilta jätekuljettajilta, jotka ovat muilta kuljettajilta kuulleet valvonnasta ja jätehuoltorekisteristä. Poliisilla on myös matalampi kynnys ottaa yhteyttä ELY-keskukseen, kun tiedossa on tutut henkilöt, jotka hoitavat jätteenkuljetuksiin liittyviä asioita. ELY-keskuksilla on hyvät kontaktit myös alueen kuntien ympäristönsuojeluviranomaisiin, jätehuoltoviranomaisiin ja jäteasemiin. Mikäli jätehuoltorekisteriä koskevat asiat keskitettäisiin yhteen ELY-keskukseen, olisi kynnys lähestyä muun alueen ELY-keskusta näissä asioissa paljon korkeampi. Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo kuitenkin, että toiminnan ohjeistus, linjaukset sekä lakineuvonta voitaisiin niin haluttaessa keskittää yhdelle ELY-keskukselle (22 § uusi 5 mom.).

Mikäli jätehuoltorekisteriin hyväksyminen kuitenkin keskitetään myös kotimaisten jätteenkuljettajien osalta, tulee keskittämiseen varata riittävät resurssit. Samoin 142 § 1 mom. kohta 2 tulee muuttaa muotoon ”--- 2) XXX elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ylläpitää jätehuoltorekisteriä...”.

Riippumatta siitä, keskitetäänkö ammattimaisen jätteenkuljettajan hyväksyminen jätehuoltorekisteriin yhteen ELY-keskukseen vai ei, hyväksynnän tulee jatkossa olla voimassa koko maassa. Koska vastavuoroisen tunnustamisen periaatteella EU:n alueella rekisteröidyt ulkomaiset jätteenkuljettajat merkitään Suomessa rekisteriin maanlaajuisesti, tasapuolisen kohtelun näkökulmasta myös kotimaisten toimijoiden osalta tulee menetellä samoin. Näin vähennetään myös rekisteröintien päivitystarvetta yritysten tosiasiallisen toiminta-alueen laajetessa. Toiminta-alueen rajaaminen on lisäksi tarpeetonta, koska jätteenkuljetusta koskeva sääntely on kaikilta osin valtakunnallisesti yhtenäistä.

Uusien 95 §:n kohdissa 4 ja 5 säädettävien edellytysten tarkastamisen tulee olla sujuvaa, ts. viranomaisella, joka hyväksyy toiminnan jätehuoltorekisteriin, on oltava pääsy tarvittaviin rekistereihin ja tietokantoihin.

15. luku

Jätehuoltorekisteriä koskevan tietopalvelun (142 a §) voimaantulolle tulee asettaa riittävän pitkä siirtymäaika. Vuoden 2021 alkuun mennessä tietopalvelun käyttöönotto ei ole mahdollista.

12. luku

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää kannatettavana 108 a §:n muutosta, jolla aluskierrätysuunnitelman hyväksyntä siirretään aluehallintovirastolta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Luonteeltaan valvonnallisena toimenpiteenä aluskohtainen

hyväksymismenettely soveltuu paremmin valvontaviranomaisen tehtäväksi. Tehtävää siirrettäessä tulee kuitenkin ottaa huomioon sen vaatima resurssointi. Varsinais-Suomen ELY-keskus esittää harkittavaksi aluskierrätysuunnitelman hyväksynnän keskittämistä yhteen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, jolloin lisäresurssointi voitaisiin kohdentaa täsmällisesti ja kustannustehokkaasti. Samoin asiantuntemuksen keskittäminen yhteen ELY-keskukseen toisi resurssitehokkuutta.

13. luku

Lakiesityksessä velvollisuutta jätelain 120 §:n mukaisen jätteenkäsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelman laatimiseksi ei esitetä muutettavaksi. Kyseinen suunnitelma koetaan kuitenkin sekä toiminnanharjoittajien että lupa- ja valvontaviranomaisten taholla usein päällekkäiseksi ympäristöluvassa annettavien seuranta-, tarkkailu- ja raportointimääräysten kanssa. Siten JL 120 §:n mukaisen erillisen, viranomaishyväksyntää edellyttävän suunnitelman tarpeellisuus on kyseenalainen. Varsinais-Suomen ELY-keskus katsoo, että mikäli suunnitelma halutaan säilyttää jätelaissa, se tulisi nähdä lähinnä toiminnan sisäisenä laatu- tai omavalvontasuunnitelmana, jonka hyväksymismenettely olisi kevyt ja tarkistusluonteinen. Hallituksen esityksessä jätelaiksi (199/2010 vp) on nimittäin todettu, että jätelain 120 §:n tarkoituksena on ”tehostaa toimijoiden omavalvontaa ja samalla keventää viranomaisvalvontaa”. Ongelmaksi on kuitenkin muodostunut juuri lupaviranomaisten puutteellinen ohjaus sen osalta, miten suunnitelma tulisi käsitellä ympäristöluvassa osana omavalvontaa.

Nykyisin JL 120 §:n tarkoittamia suunnitelmia on käsitelty aluehallintovirastoissa jopa erillisinä päätösasioina kevyen ympäristölupamenettelyn tai tarkkailupäätöksen tapaan. Menettely on ehdottomasti liian raskas ottaen huomioon toisaalta toiminnalle ympäristöluvassa asetettavat määräykset ja toisaalta se seikka, että jätteenkäsittelylaitoksilla on yleensä myös sisäiset laatu- ja/tai omavalvontaohjeet, joilla mm. ympäristönsuojelu- ja jätelain vaa-timukset on määrää laitoskohtaisesti toimeenpanna. Nykyisellään suunnitelman käsittely ei siis täytä em. hallituksen esityksen tavoitetta tehostaa toimijoiden omavalvontaa ja keven-tää viranomaisvalvontaa. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen OHKE-hankkeessa Jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun kehittäminen (Raportteja 17/2019, M. Hughes) onkin esitetty, että jätteenkäsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa tulee kehittää hallituksen esityksen mukaisesti omavalvontasuunnitelman suuntaan. Raportin toimenpideehdotuksissa esitetään seuraavaa. ”Omavalvonta on ympäristölainsäädännössä kuitenkin vieras termi eikä jätteen käsittelyn seurannan ja tarkkailun osalta omavalvonnan tavoite vaikuta toteutu-neen kuten hallituksen esityksessä jätelaiksi on tavoiteltu. Omavalvonnan määrittelemine ympäristölainsäädäntöön olisikin perusteltua, jos se halutaan tunnistaa osaksi ympäristölu-vanvaraisten laitosten toimintaa.”

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää kannatettavana 121 a §:ssä säädettävää velvollisuutta laatia siirtoasiakirja sähköisessä ja koneluettavassa muodossa. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että sähköinen siirtoasiakirja edellyttää valmiuksia myös jätteenkuljettajalta, joten asiakirja tulee voida

laatia paperisena myös, mikäli jätteenkuljettajalla ei ole valmiuksia sähköisen sovelluksen puuttuessa vahvistaa jätteen kuljetettavaksi ottamista. Tästä syystä sähköisen hyväksynnän vaatimukselle tulee asettaa siirtymäaika ainakin siihen saakka, että sähköinen sovellus on yleisesti saatavilla ja tieto jätteenkuljettajalta edellytettävästä sähköisestä vahvistuksesta on saatettu jätteenkuljettajien tiedoksi.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenveto

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

-

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Liippo Lassi
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Hiltunen Petri
Varsinais-Suomen ELY